

COMENTARIU ȘI PROPUNERI

la proiectul Hotărârii de Guvern cu privire la crearea Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova (MIEPO)

(publicat pe pagina web a Ministerului Economiei la 28.10.2013)

Introducere

Prezentul document analizează proiectul hotărârii de Guvern cu privire la crearea Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova (MIEPO) elaborat recent de Guvern și prezentat spre consultări publice. Astfel, se intenționează reorganizarea organizației respective în vederea sporirii eficienței acesteia cu privire promovarea Republicii Moldova ca destinație pentru investiții și impulsionează activității investiționale și de export a companiilor deja stabilite pe teritoriul țării. Autorii au analizat documentul prin prisma criteriilor de transparență, eficiență, responsabilizare, meritocrație și echitate care trebuie să stea la baza activității oricărei instituții publice. Totodată, a fost comparat statutul actual al MIEPO cu cel propus în noua redacție, precum și cu alte legi și documente de planificare strategică.

Documentele analizate cuprind:

- Legea nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi;
- Hotărârea nr.105 din 02.02.1999 cu privire la crearea Organizației de Promovare a Exportului din Moldova;
- Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”;
- Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității Republicii Moldova;
- Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exportului pentru anii 2006-2015;

În funcție de analiza efectuată sunt prezentate concluziile cu privire la aviz, precum și recomandările propuse în vederea îmbunătățirii documentului de referință.

Considerații generale

Necesitatea impulsivării activității investiționale și a celei de export a companiilor din Republica Moldova este indispensabilă, în special în contextul procesului de liberalizare a comerțului exterior cu Uniunea Europeană, precum și a necesității asigurării unei model sustenabil de creștere și dezvoltare economică. În contextul Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020”, a Foii de parcurs pentru ameliorarea competitivității Republicii Moldova, a eforturilor Guvernului în vederea îmbunătățirii climatului de afaceri, eficientizarea activității Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova (MIEPO) este de o importanță crucială.

Cu siguranță, inițiativa Guvernului privind reorganizare MIEPO prin elaborarea unui nou statut și modificarea managementului organizației este de bun augur pentru dinamizarea activității acestei instituții. În linii generale, proiectul noului statut este mai bine corelat cu realitățile curente, urmează să acorde MIEPO mai multă discreție și, respectiv, competențe în procesul de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor. Este binevenit și conceptul ghișeului informațional unic – un rol central care va fi îndeplinit de către organizație și care va simplifica comunicarea exportatorilor și investitorilor actuali și potențiali cu instituțiile statului. Totodată, proiectul statutului corelează, în linii generale, cu bunele practici internaționale, în materie de promovare a exporturilor și investițiilor.

Având în vedere cele expuse, susținem de principiu inițiativa reorganizării și eficientizării activității MIEPO în corespundere cu practicile internaționale în domeniu și cu obiectivul de sporire a competitivității Republicii Moldova și cel de sporire a contribuției exporturilor și investițiilor la dezvoltarea economică. În același timp, considerăm oportună îmbunătățirea proiectului propus în forma actuală prin ajustarea/completarea anumitor prevederi care ar putea afecta negativ activitatea MIEPO și a realizării obiectivelor stipulate.

Analiza conținutului proiectului de document

Tabelul de mai jos prezintă o sinteză a principalelor prevederi din documentul de referință considerate inoportune, explicațiile de rigoare și sugestiile pentru ajustare/completare.

Conținut	Comentarii	Sugestii pentru ajustare/completare
<p>Capitolul II, Secțiunea 1, p. 7: „MIEPO are misiunea să contribuie în mod sustenabil, la dezvoltarea economică a Republicii Moldova, prin susținerea companiilor locale în diversificarea piețelor și creșterea exporturilor și companiilor străine în dezvoltarea proiectelor investiționale în Moldova.”</p>	<p>- Nici prezentul proiect de lege și nici Legea nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi nu stipulează o definiție pentru „companiile străine” și „companiile locale”, fapt ce poate crea ambiguități la interpretare.</p> <p>- Divizarea companiilor în cele locale și străine nu este oportună, având în vedere principiul tratamentului național conform căruia toate întreprinderile trebuie să fie tratate în mod egal de legislație și instituțiile publice.</p> <p>- Nu doar „companiile străine” au nevoie de dezvoltarea proiectelor investiționale, dar și „companiile locale”. Din formularea actuală se subînțelege că MIEPO va acorda suport doar investitorilor străini, ceea ce contravine însuși denumirii organizației care nu diferențiază între investiții străine și cele locale. În plus, o asemenea formulare contravine articolului 8, al. 1 din Legea cu privire la antreprenariat și întreprinderi¹.</p>	<p>- Introducerea definițiilor pentru termenii „companie locală” și „companie străină” sau reformularea textului în „(...) prin susținerea companiilor ce activează sau care intenționează să-și inițieze activitatea pe teritoriul Republicii Moldova în diversificarea piețelor, creșterea exporturilor și dezvoltarea proiectelor investiționale pe teritoriul țării”.</p> <p>- Eliminarea oricăror diferențieri între „companii locale” și „companii străine” și „investiții locale” și „investiții străine”.</p>
<p>Capitolul II, Secțiunea 3, p.10: „MIEPO acordă asistență producătorilor autohtoni în vederea extinderii către alte piețe, promovează investițiile străine directe și sprijină companiile care doresc să înființeze sau să-și extindă afacerea în Republica Moldova.”</p> <p>Secțiunea 3, p.11: „Dezvoltarea întreprinderilor autohtone, prin susținerea acestora în eforturile de diversificare a</p>	<p>- Investițiile locale sunt la fel de necesare ca și cele străine pentru dezvoltarea țării. Formularea „promovează investițiile străine directe” tinde să avantajeze investitorii străini, în defavoarea celor locali în ceea ce ține de atragerea investițiilor.</p> <p>- În același timp, nu este clar termenul „producător autohton” și nici de ce MIEPO urmează să acorde asistență anume acestor producători în vederea extinderii către alte piețe și diversificării exporturilor.</p>	<p>- Renunțarea la categorisirea producătorilor în „autohtoni” și „străini” în favoarea utilizării termenului de companii.</p> <p>- Renunțarea la diferențierea între investitori străini și cei locali.</p> <p>- Reformularea sugerată pentru Secțiunea 3, p.10: „MIEPO acordă asistență companiilor în vederea extinderii către alte piețe, promovării investițiilor și sprijinirea companiilor care</p>

¹ Conform articolului 8, al. 1 din Legea cu privire la antreprenariat și întreprinderi „Statul creează tuturor întreprinderilor condiții juridice și economice egale de gospodărire, garantează respectarea drepturilor și intereselor lor legitime, contribuie la dezvoltarea concurenței libere, conștințioase între aceștia, le asigură posibilități egale de a folosi resurse tehnico-materiale, naturale, de muncă, financiare și informative neadmițând monopolizarea piețelor acestor resurse, și reglementează activitatea de antreprenariat în baza legislației în vigoare.”

<p>piețelor și creșterea exportului și sporirea competitivității la nivel internațional.”</p> <p>Secțiunea 4, p.13, lit. c): „Să sprijine investițiile străine directe și să atragă noi investiții străine”</p>	<p>Formularea contravine principiului tratamentului național.</p>	<p>doresc să-și extindă afacerile în Republica Moldova.”</p> <p>- Pentru Secțiunea 3, p.11: înlocuirea „(...) întreprinderilor autohtone (...)” cu „(...) întreprinderilor (...)”.</p>
<p>Capitolul II, Secțiunea 4, p.14, lit. b): „Susține potențialii investitori în accelerarea procesului de finalizare a proiectelor acestora (...)”.</p>	<p>- Deși ideea poate fi intuită, exprimarea respectivă poate fi interpretată greșit.</p> <p>- Pe lângă organizațiile și instituțiile menționate, MIEPO trebuie să interacționeze și cu echipa de atragere a investițiilor de pe lângă Prim-ministru, precum și cu Comisia Națională a Pieței Financiare.</p>	<p>- Reformularea sugerată: „Susține potențialii investitori în procesul de lansare și dezvoltare a proiectelor acestora pe teritoriul Republicii Moldova, prin interacțiunea MIEPO cu (...)”.</p> <p>- Includerea în lista instituțiilor cu care interacționează MIEPO a Comisiei Naționale a Pieței Financiare și a echipei de atragere a investițiilor de pe lângă Prim-ministru.</p>
<p>Secțiunea 4, p.14, lit. b): „Acordă servicii potențialelor investitori și celor existenți, în etapa pre-investițională, investițională și post-investițională”</p>	<p>- Formularea este foarte vagă.</p> <p>- Având în vedere mandatul MIEPO, serviciile urmează a fi prestate nu doar investitorilor, dar și exportatorilor.</p>	<p>Reformularea sugerată: „Prestează servicii de consultanță, cercetare a pieței, monitorizare, suport logistic și informațional etc. investitorilor și exportatorilor, atât celor potențiali și existenți”.</p>
<p>Capitolul III, Secțiunea 1, p. 23: „În lipsa Președintelui Consiliului funcțiile acestuia sunt exercitate de Vicepreședintele Consiliului.”</p>	<p>- Documentul nu conține precizări despre cum este numit Vicepreședintele Consiliului, precum și alte detalii despre funcția respectivă.</p> <p>- Nu se face nici o mențiune la Vicepreședintele Consiliului în calitate de membru al Consiliului.</p>	<p>- Este necesar de adus mai multă claritate cu referință la modul de desemnare a Vicepreședintelui Consiliului și a rolului și atribuțiilor acestuia.</p> <p>- Completarea sugerată pentru Capitolul III, Secțiunea 1, p.29.1: „Funcția de Vicepreședinte al Consiliului îi revine Viceministrului economiei cu profil relevant”.</p>
<p>Capitolul III, Secțiunea 1, p. 30, lit. b): reprezentanți ai sectorului privat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asociația Investitorilor Străini din Republica Moldova - membru permanent; - reprezentanți ai sectorului privat invitați în baza principiului rotației anuale: - Camera de Comerț Americană din Moldova/Asociația Businessului European din Moldova; - 3 asociații sectoriale. 	<p>- Nu este clar de ce Asociația Investitorilor Străini din Republica Moldova (15 companii-membre) beneficiază de statut de membru permanent, în timp ce Camera de Comerț Americană din Moldova (87 membri) nu beneficiază de statut similar.</p> <p>- Din componența nominală nu fac parte câteva instituții care joacă un rol indispensabil în promovarea exporturilor și atragerea investițiilor: Camera de Comerț și Industrie, Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională a Pieței Financiare.</p>	<p>- Pe lângă Asociația Investitorilor Străini din Republica Moldova, este necesar de acordat stat de membru permanent inclusiv și Camerei de Comerț Americane și Confederației Naționale a Patronatelor din Moldova.</p> <p>- Includerea Camerei de Comerț și Industrie, BNM și CNPF în lista membrilor Consiliului.</p>

Capitolul III, Secțiunea 1, p.35, lit. b): „să păstreze confidențialitatea informațiilor obținute în procesul îndeplinirii sarcinilor sale”.	- Prevederea poate afecta principiul transparenței în baza căruia își va desfășura activitatea MIEPO (Capitolul II, Secțiunea 2, p. 8).	- Considerăm prevederea respectivă inoportună și, prin urmare, recomandăm eliminarea acesteia.
Capitolul III, Secțiunea 1, p.35, lit. c): „să nu aducă prejudicii MIEPO prin deciziile pe care le adoptă.”	- Responsabilitatea membrilor Consiliului nu trebuie să se limiteze doar față de MIEPO, ci să se extindă și la nivelul organizațiilor pe care le reprezintă fiecare membru, precum și a agenților economici vizați de activitatea MIEPO.	- Sugestie pentru completare: „să nu aducă prejudicii MIEPO, instituțiilor pe care le reprezintă, agenților economici vizați, precum și interesului public prin deciziile pe care le adoptă”.
Capitolul III, Secțiunea 1, p.35: „Activitatea curentă a MIEPO este asigurată de către Director, care este numit în funcție de către Fondator. ”	- Numirea în funcție fără organizarea unui concurs competitiv de selectare riscă să contravină principiului meritocrației și poate politiza funcția respectivă.	- Este necesară selectarea Directorului MIEPO prin concurs deschis și competitiv.

Concluzii și recomandări

În Republica Moldova este nevoie de o organizație funcțională, eficientă și de încredere care să fie responsabilă de atragerea investițiilor și promovarea exporturilor, iar prezentul proiect este un pas important în această direcție. Proiectul noului statut al MIEPO vine să clarifice cadrul legal aferent activității acesteia, să elimine anumite prevederi irelevante sau mai puțin actuale, precum și să confere organizației mai multă libertate în exercitarea sarcinilor și atribuțiilor delegate. Cu toate acestea, considerăm că documentul poate fi îmbunătățit, având în vedere inexactitățile și deficiențele identificate.

Principalele recomandări în vederea îmbunătățirii documentului de referință și a asigurării unei activități eficiente a MIEPO sunt:

- *Eliminarea diferențierii dintre companiile/investițiile autohtone și cele străine.* În exercitarea atribuțiilor sale, MIEPO ar trebui să se conducă de principiul tratamentului național și să nu diferențieze între investiții locale și străine sau companii autohtone și străine.
- *Comunicare intensă și coordonarea eficientă cu alte instituții relevante.* Obiectivul atragerii investițiilor și impulsării exporturilor depinde de un spectru larg de factori aflați în gestiunea unui număr vast de instituții (de ex: Camera de Comerț și Industrie, Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Camera de Licențiere, echipa de atragere a investițiilor de pe lângă Prim-ministru, Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională a Pieței Financiare etc.). Majoritatea acestor instituții nu fac parte din Consiliul de coordonare a activității MIEPO. Prin urmare, MIEPO urmează să asigure o platformă largă de discuții constructive între instituțiile vizate și, în același timp, să asigure leadershipul în ceea ce privește atragerea investițiilor și sporirea exporturilor.
- *Respectarea principiului de transparență.* MIEPO trebuie să servească drept etalon de transparență în funcționarea instituțiilor publice. Astfel, procesele verbale ale ședințelor Consiliului de coordonare, precum și toate deciziile adoptate trebuie să fie publice prin afișarea acestora pe pagina electronică a organizației. Totodată, MIEPO trebuie să pregătească și să publice anual raportul detaliat de activitate, precum și de utilizare a mijloacelor financiare aflate în gestiune.
- *Implementarea principiului meritocrației.* Desemnarea directorului MIEPO, precum și a celorlalți angajați ai instituției trebuie să aibă loc doar în rezultatul concursului de selectare, desfășurat în mod transparent. Totodată, este necesar de instituit anumiți indicatori de performanță, în special pentru management, fapt ce va asigura o responsabilizare adecvată și va crea motivațiile necesare pentru funcționarea eficientă a organizației.
- *Asigurarea reprezentativității.* Consiliul de coordonare a activității MIEPO trebuie să includă printre membri și asemenea instituții importante precum este Camera de Comerț și Industrie, Banca Națională a Moldovei, Comisia Națională a Pieței Financiare. Totodată, este necesar de conferit statut de membru

permanent și Camerei de Comerț Americane din Moldova, precum și Confederației Naționale a Patronatelor din Moldova. Acestea nu sunt mai puțin importante decât Asociația Investitori Străini care beneficiază de acest statut conform proiectului de lege.

- *Dezvoltarea unor scheme atractive de salarizare.* Un factor crucial de care depinde succesul MIEPO este capacitatea instituției de atrage specialiști de înaltă calificare, capabili să comunice eficient cu cele mai mari companii stabilite în Moldova sau potențiali investitori, precum și să efectueze studii și să ofere consultanță calitativă. În acest sens, MIEPO trebuie să dispună de maximă discreție în utilizarea resurselor financiare pentru investiții în personal și necesită a fi susținută inclusiv și de către comunitatea donatorilor în acest sens.